

TER ONDERTEKENING

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroekten
en Voedselkwaliteit

Auteur

[Redacted]

TER BESLISSING

Datum

13 oktober 2022

Kenmerk

DGA*PAV / 22517555

BHM: 22517931

Kopie aan

Bijlage(n): 3

nota

Nota Kamerbrief aanbieding CDM advies korting N-gebruiksnorm en start internetconsultatie twee gewaslijsten

Parafenroute

[Redacted]

Met instemming van de staatssecretaris van IenW

Aanleiding

Bijgevoegd treft u een voorstel aan voor het starten van de internetconsultatie van twee lijsten los van de daarbij behorende ontwerp wijzigingsregeling waarvan deze lijsten een onderdeel vormen: de lijst met vanggewassen en winterteelten. Deze lijsten zijn opgesteld in het kader van de implementatie van maatregelen uit het zevende actieprogramma Nitraatrichtlijn 2022-2025 (hierna: 7e AP). Het is een expliciet en herhaaldelijk verzoek van de sector om deze lijsten zo spoedig mogelijk openbaar te maken. Om die reden is er voor gekozen om nu alvast het voornemen tot vaststelling van deze lijsten te consulteren. De ontwerp wijzigingsregeling waar de lijsten een bijlage bij zijn, wordt op een later moment aan u wordt voorgelegd en wordt op een later moment in zijn geheel geconsulteerd.

Vervolgens treft u een concept Kamerbrief aan om het advies van de Commissie Deskundigen Meststoffenwet (hierna: CDM) 'advies korting stikstofgebruiksnorm bij late inzaai van een vanggewas' aan te bieden aan de Tweede Kamer. Dit advies bevat zowel een advies over de toe te passen korting bij het later dan 1 oktober inzaaien van een vanggewas, als ook een aanscherping van een eerder advies over de gewaslijst met winterteelten.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd in te stemmen met:

1. het starten van de internetconsultatie van twee ontwerplijsten gedurende vier weken voor het verkrijgen van zienswijzen van eenieder nadat hierover instemming is verkregen van het ministerie van IenW; en
2. het aanbieden aan de Tweede Kamer van het CDM-advies 'Korting stikstofgebruiksnorm bij late inzaai van een vanggewas' middels bijgaande concept Kamerbrief. Indien u het hiermee eens bent, kunt u de kamerbrief ondertekenen.

Kernpunten

- Voor de regelgeving waarin deze twee lijsten een plek krijgen geldt dat hiervoor afstemming met de staatssecretaris van IenW moet hebben plaatsgevonden. Afstemming hierover met IenW verloopt gelijktijdig aan deze nota.
- De maatregelen die in het 7e AP zijn opgenomen, hebben een beoogde inwerkingtreding per 1 januari 2023. Het doorvoeren in wet- en regelgeving gebeurt op verschillende niveaus van regelgeving en op verschillende momenten.
 - o Op 3 oktober zijn in dit kader twee ontwerpbesluiten aan de Tweede en Eerste Kamer aangeboden in het kader van voorhang. Het betreft ontwerpbesluiten waarmee twee maatregelen worden ingevoerd: de verplichte gewasrotatie 1:4 en het verschuiven van twee uitrijdata voor mest. (Kamerstukken II 2021/22, 33037 nr. 456)
- De adviezen van de CDM waarop de uitwerking van de maatregelen is gebaseerd, worden openbaar gemaakt.
 - o Een eerste advies over de twee voorliggende gewaslijsten is op 25 juli 2022 aangeboden aan de Tweede Kamer (Kamerstukken II 2021/22, 33037 nr. 447).
 - o Het aanvullende advies dat bij de totstandkoming van de lijst van winterteelten nodig was, is onderwerp van de bijgevoegde concept kamerbrief.
- De sector vraagt om zo snel mogelijke openbaarmaking van deze lijsten zodat landbouwers zo snel mogelijk meer duidelijkheid krijgen over de specifieke gewassen die mogelijk zullen worden benoemd als vanggewas of winterteelt.
- Omdat nog tijd nodig is om de gehele ontwerp wijzigingsregeling uit te werken, wordt voorgesteld de bijlage met de lijsten afzonderlijk van de ontwerp wijzigingsregeling open te stellen.
- De twee lijsten hebben betrekking op de maatregel in het 7^e AP om te stimuleren dat op bouwland op zand en lössgronden, op al het areaal, een vanggewas op uiterlijk 1 oktober na de hoofdteelt wordt geteeld; als later wordt ingezaaid wordt een korting op de stikstofgebruiksnorm toegepast in het volgende jaar die hoger wordt naarmate de inzaai later plaatsvindt. De lijst met vanggewassen bevat de gewassen waarmee wordt voldaan aan de maatregel.
- Een vanggewas mag op zijn vroegst op 1 februari in het volgende jaar worden vernietigd. Hiermee blijft het voor de landbouwer mogelijk meerdere teelten per jaar te telen, en staat het moment van inzaai voor 1 oktober vrij. De datum van 1 oktober volgt uit het 7^e AP. Deze datum volgt uit het 7^e AP en is gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek.

- De lijst met winterteelten bevat teelten die worden uitgezonderd van de maatregel. De uitzondering is nodig, omdat het gebruik van een vanggewas bij sommige teelten onmogelijk is in verband met de teelt van een gewas dat gedurende de winter op het land staat.
- De hiervoor beschreven teelt van een vanggewas op zand- en lössgrond, uiterlijk 1 oktober, is een stimuleringsmaatregel. Het is dus niet verboden later in te zaaien dan 1 oktober. Het advies van de CDM gaat daarom ook in op de toe te passen korting op de stikstofgebruiksnorm bij latere inzaai dan 1 oktober. Het voorstel van de CDM is om te werken met een gedifferentieerde gebruiksnorm in het volgende kalenderjaar. Door middel van deze korting op de stikstofgebruiksnorm in het volgende jaar wordt de verminderde stikstofopname van het vanggewas na 1 oktober gecompenseerd.
- De CDM constateert dat iedere week dat later wordt ingezaaid, zorgt voor bijna een halvering van de opgenomen hoeveelheid stikstof en daarmee een halvering van de effectiviteit van de maatregel. De CDM adviseert daarom allereerst om de stikstofgebruiksnorm maximaal met 20 kg N per ha te korten. Vervolgens is het advies om deze korting op te laten lopen per 2 weken van 5 kg N per ha voor de periode tussen 1 oktober tot en met 15 oktober en 15 kg N per ha tussen de periode 16 oktober tot en met 31 oktober, waarna de maximale korting van 20 kg N per ha ingaat bij inzaai op of na 1 november.
- De consultatie van de twee lijsten die wordt voorgesteld, heeft nog geen betrekking op de in te voeren korting en de berekening van de CDM. Dat volgt in de consultatie van de volledige ontwerp wijzigingsregeling. Die ontwerpregeling wordt op een later moment aan u voorgelegd.
- Vanuit de sector is er – naast de vraag om snelle openbaarmaking van de lijsten – ook een roep om de invoering van de maatregelen uit het zevende actieprogramma (waaronder de twee lijsten) uit te stellen. De Europese Commissie hecht echter sterk aan invoering van het gehele pakket met ingang van 1 januari 2023.

Toelichting

Vanggewassen hebben een driedig doel: 1) nog aanwezige stikstof in de bodem opnemen en vastleggen in het gewas, 2) de opgeslagen stikstof laten benutten door het volgende hoofdgewas (na het vernietigen en in de grond werken van het vanggewas) en 3) bijdragen aan organische stof-opbouw van de bouwvoor.

In het zevende actieprogramma is opgenomen dat vanggewassen alleen worden gestimuleerd op zand- en lössgronden omdat het effect van vanggewassen op klei- en veengronden beperkt is en ook de waterkwaliteit op klei- en veengronden beter op orde is. Ook is het gezien de teelten moeilijker vanggewassen breed in te zetten en is het praktisch om kleigrond kaal te laten liggen ten behoeve van bodemverbetering door vorstperioden. Door het tijdig inzaaien van vanggewassen op zand- en lössgronden worden nutriënten die over zijn gebleven van de voorgaande teelt opgenomen en wordt daarmee uitspoeling naar het grondwater voorkomen.